

بسم اللہ الرحمن الرحیم

نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها

معاونت فرهنگی

پیش نویس

نظام آموزشے - تربیتے جدید

مشخصات کلے، برنامه و سرفصل دروس

مقطع اول - دوره کارشناسے

ویراست دوم

نابستان.. ۱۴ خورشیدی

فهرست

مقدمه	.....	۴
کلیات	.....	۵
تعریف دوره	.....	۶
اهداف دوره	.....	۶
طول دوره و شکل نظام آموزشی	.....	۶
آیین نامه آموزشی تربیتی	.....	۷
تعاریف	.....	۸
نظام آموزشی	.....	۸
واحدهای آموزشی و جدول دروس، نشست ها و کارگاه ها	.....	۸
جداول موضوعات پیشنهادی نشست ها و کارگاه ها	.....	۱۰
الگوهای تربیتی آموزش	.....	۱۹
برنامه ریزی آموزشی	.....	۲۰
حضور و غیاب	.....	۲۰
آزمون	.....	۲۰
ارزیابی	.....	۲۰
انتقالی	.....	۲۱
صدور مدرک و گواهی	.....	۲۱
معادل سازی	.....	۲۱
پرداخت حق التدریس	.....	۲۲
برنامه درسی مقطع کارشناسی	.....	۲۳
شناخت و مهارت های تفکر	.....	۲۴
خداشناسی در قرآن	.....	۲۶
رسالت الهی دانشجو	.....	۲۸

۳۰	..... انسان از پیدایش تا معاد
۳۲	..... نبوت و ولایت در قرآن
۳۴	..... الگو و مهارت‌های جهاد
۳۵	..... فلسفه اخلاق
۳۶	..... مهدویت و ولایت‌فقیه
۳۸	..... اخلاق غریزه
۳۹	..... منظومه فکری تمدنی مقام معظم رهبری <small>حفظه الله</small>
۴۱	..... سیره حکمرانی امیرالمؤمنین علیه‌السلام در نهج‌البلاغه
۴۳	..... اخلاق شناخت و اندیشه ورزی
۴۴	..... حق و تکلیف
۴۵	..... قرآن در قرآن
۴۶	..... عرفان و معنویت در صحیفه سجادیه
۴۷	..... جریان‌شناسی سیاسی
۴۸	..... روش‌شناسی تفسیر تدبیری قرآن کریم
۴۹	..... اخلاق اجتماعی
۵۰	..... بودجه‌بندی اجرایی

با توجه به سند دانشگاه اسلامی، حوزه علوم اسلامی دانشگاهیان، مرکزی تربیتی-آموزشی با رویکرد تعامل حوزه و دانشگاه در دو محور تعامل تربیتی-آموزشی و تعامل جهت حل مسائل اجتماعی، فرهنگی و سیاسی است.

حوزه علوم اسلامی دانشگاهیان جریانی مستمر از مقطع اول (ویژه دانشجویان کارشناسی)، مقطع دوم (ویژه دانشجویان ارشد و دکتری پیش از آزمون جامع) و مقطع سوم (ویژه اساتید دانشگاه) است که هرچند سیر واحدی را دنبال می‌نماید اما در عین حال دارای بسته‌های متمایز در هر یک از این سه مقطع است.^۱

مأموریت اصلی حوزه ایجاد سازمانی منسجم، اثرگذار، جریان ساز در فرایند تحقق اهداف انقلاب اسلامی و تربیت نیروی دانشگاهی (دانشجو و استاد) تراز انقلاب اسلامی با شاخصه‌های: مأنوس و آگاه به متون و معارف اسلامی با محوریت قرآن کریم، مَهْدَب و اخلاق مدار، دغدغه‌مند به اسلامی سازی علوم، توانمند در دفاع از معارف دینی، برخوردار از مهارت‌های مرتبط با اهداف حوزه، برخوردار از فهم تمدنی نسبت دانشگاه و انقلاب اسلامی، توانمند در فعالیت‌های تشکیلاتی و جریان ساز، اثرگذار تشکیلاتی در راستای فرایند تحقق اهداف انقلاب اسلامی در سطح دانشگاه و جامعه است.

در راستای تحقق اهداف و مأموریت‌های حوزه علوم اسلامی دانشگاهیان، تحول نظام آموزشی-تربیتی از اهمیت زیادی برخوردار است. در راستای تحول نظام آموزشی، ستاد حوزه علوم اسلامی دانشگاهیان، با انجام مصاحبه‌های عمیق از اساتید متعدد حوزه علمیه و دانشگاه، تشکیل کمیته‌های مشورتی و هیئت‌های اندیشه‌ورز، استفاده از تجربه مراکز حوزه در کشور اقدام به تدوین پیش‌نویس سند نظام آموزشی نموده که جهت اظهارنظر به مراکز مختلف ارسال گردیده است. این سند پس از جمع‌آوری نظر اساتید و کارشناسان مختلف به شوراهای بالادستی حوزه ارائه و پس از تصویب ابلاغ می‌گردد.

۱. مجموعه ظرفیت‌های دوره اول (ویژه دانشجویان مقطع کارشناسی) است.

۲. مراحل پنج‌گانه: انقلاب اسلامی، نظام اسلامی، دولت اسلامی، کشور اسلامی و دین‌تاری اسلامی.

کلیات

دوره اول

ویژه دانشجویان مقطع کارشناسی

تعریف دوره

دوره‌ای ۳۶ واحدی ویژه دانشجویان کارشناسی که هرچند سیر واحدی را دنبال می‌نمایند اما درعین حال دارای بسته‌های متمایز در طول دوره است.

اهداف دوره

تربیت دانشجوی تراز انقلاب اسلامی در مقطع کارشناسی با سطح اول شاخصه‌های زیر:

۱. مأنوس و آگاه به متون و معارف اسلامی با محوریت قرآن کریم،
۲. مُهذَّب و اخلاق مدار،
۳. دغدغه مند به اسلامی سازی علوم،
۴. توانمند در دفاع از معارف دینی،
۵. برخوردار از مهارت‌های مرتبط با اهداف حوزه،
۶. برخوردار از فهم تمدنی نسبت دانشگاه و انقلاب اسلامی،
۷. توانمند در فعالیت‌های تشکیلاتی و جریان ساز،
۸. اثرگذار تشکیلاتی در راستای فرایند تحقق اهداف انقلاب اسلامی در سطح دانشگاه و جامعه

طول دوره و شکل نظام آموزشی

طول دوره مقطع کارشناسی حوزه علوم اسلامی دانشگاهیان به میزان ۳۶ واحد آموزشی است که به تناسب ظرفیت مراکز حداکثر تا ۸ نیمسال امکان اجرا دارد.

آیین نامه آموزشی-تربیتی

تعاریف

حوزه علوم اسلامی دانشگاهیان: مرکزی است تربیتی آموزشی وابسته به نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها که در این آیین‌نامه با عنوان اختصاری حوزه ذکر می‌گردد. حوزه علوم اسلامی دانشگاهیان، حوزه علمیه نبوده و معرفت‌جویان آن نیز طلبه به شمار نمی‌روند.

ستاد: مرکز سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی کلان، راهبری، نظارت و ارزیابی حوزه است که در تهران مستقر است.
مراکز: به پایگاه‌های تربیتی آموزشی حوزه، ذیل دفاتر نهاد در دانشگاه‌ها «مرکز» اطلاق می‌شود.
معرفت‌جو: به شرکت‌کنندگان دوره‌های تربیتی آموزشی حوزه عنوان معرفت‌جو اطلاق می‌شود.
سامانه مدیریت آموزشی: سامانه‌ای که اطلاعات آموزشی مراکز و معرفت‌جویان در آن ثبت می‌گردد.

نظام آموزشی

ماده ۱: دوره‌های آموزشی حوزه در مقطع کارشناسی ۳۶ واحد است. درعین حال دانشجو می‌تواند بعد از گذراندن هر ۱۲ واحد، مدرک مختص به آن را دریافت کند و در هر سال به دلیل مراعات تقویم آموزشی دانشگاه‌ها و امتحانات دانشجویان، به دو نیم سال اول و دوم تقسیم می‌گردد.
تبصره ۱: دوره‌های حوزه می‌تواند کمتر از یک سال در قالب چند دوره تجمیعی همچون اردو، مشروط به رعایت نصاب کیفیت آموزشی و کمیت تعداد جلسات برگزار شود.
تبصره ۲: دانشجویانی که نمی‌توانند در دوره کامل حداقل یک‌ساله شرکت نمایند می‌توانند به شکل مهمان از بستر آموزشی و تربیتی حوزه استفاده کنند. بدیهی است به‌واسطه عدم گذراندن دوره کامل - حداقل ۱۲ واحد - هیچ امتیازی مانند تطبیق درس به ایشان تعلق نمی‌گیرد.

واحدهای آموزشی و جدول دروس، نشست‌ها و کارگاه‌ها

ماده ۲: برنامه درسی هر سال مجموعه‌ای از کلاس‌ها، نشست‌ها و کارگاه‌ها است. دروس الزامی طبق جدول همین آیین‌نامه در هر سال ۱۲ واحد و شامل ۳ کلان موضوع معرفتی، تهذیبی و تأثیرگذاری اجتماعی است.

جدول دروس				
ردیف	عنوان درس	تعداد و نوع واحد	پیش‌نیاز	توضیحات
۱.	شناخت‌شناسی و مهارت‌های تفکر	۲ واحد نظری و عملی	ندارد	
۲.	اخلاق غریزه	۲ واحد نظری و عملی	ندارد	
۳.	انسان از پیدایش تا معاد در قرآن	۲ واحد نظری	ندارد	

۴.	رسالت الهی دانشجو	۲ واحد نظری و عملی	ندارد
۵.	خداشناسی در قرآن	۲ واحد نظری	ندارد
۶.	اخلاق شناخت و اندیشه ورزی	۲ واحد نظری و عملی	ندارد
۷.	نبوت و ولایت در قرآن	۲ واحد نظری	خداشناسی در قرآن
۸.	الگو و مهارت‌های خدمت جهادی	۲ واحد نظری و عملی	رسالت الهی دانشجو
۹.	قرآن در قرآن	۲ واحد نظری	نبوت و ولایت در قرآن
۱۰.	عرفان و معنویت در صحیفه سجادیه	۲ واحد نظری و عملی	ندارد
۱۱.	مهدویت و ولایت فقیه	۲ واحد نظری	نبوت و ولایت در قرآن
۱۲.	سیره حکمرانی امیرالمؤمنین علیه‌السلام در نهج‌البلاغه	۲ واحد نظری	نبوت و ولایت در قرآن
۱۳.	تاریخ و سیره سیاسی اهل بیت علیهم‌السلام	۲ واحد نظری	نبوت و ولایت در قرآن
۱۴.	فلسفه اخلاق	۲ واحد نظری	شناخت‌شناسی و مهارت‌های تفکر
۱۵.	منظومه فکری تمدنی رهبری	۲ واحد نظری	رسالت الهی دانشجو
۱۶.	جریان‌شناسی سیاسی معاصر ایران	۲ واحد نظری	ندارد
۱۷.	اخلاق اجتماعی		ندارد
۱۸.	حق و تکلیف	۲ واحد نظری	شناخت‌شناسی و مهارت‌های تفکر
۱۹.	روش‌شناسی تفسیر تدبیری	۲ واحد نظری و عملی	قرآن در قرآن

ماده ۳: علاوه بر ۳۶ واحد دروس، مراکز موظف هستند ۶ واحد برنامه آموزشی تربیتی در قالب نشست و یا کارگاه برگزار کنند. هر مرکز با توجه به بوم و اقتضانات دانشجویان و دانشگاه خود می‌تواند از موضوعاتی که در جدول زیر آمده است انتخاب نموده و برگزاری هر کارگاه و نشست خارج از این موضوعات واحد درسی محسوب نمی‌شود.

ماده ۴: برگزاری ۴ نشست علمی یا کارگاه معادل ۱ واحد آموزشی است.

ماده ۵: حضور در کارگاه‌ها و نشست‌ها برای عموم دانشجویان آزاده بوده و علاوه بر ارائه مدرک حضور می‌تواند بستر مناسبی برای جذب باشد.

جداول موضوع‌های پیشنهادی نشست‌ها و کارگاه‌ها

لیست کارگاه‌ها و نشست‌های پیشنهادی گروه تبلیغ و اثرگذاری اجتماعی			
ردیف	عناوین جلسه	قالب	
		نشست	کارگاه
۱.	اخلاق و آداب تبلیغ	☒	
۲.	روش تولید محتوای تبلیغی و منبع‌شناسی	☒	☒
۳.	مهارت‌ها و روش‌های پاسخگویی		☒
۴.	روش‌های امر به معروف و نهی از منکر		☒
۵.	تبلیغ در فضای مجازی	☒	
۶.	روش مناظره		☒
۷.	روانشناسی تبلیغ	☒	
۸.	تبلیغ در فضای مجازی	☒	☒
۹.	ملزومات ورود به فضای سایبر	☒	
۱۰.	ضرورت و اهمیت تبلیغ دین در فضای مجازی	☒	
۱۱.	بسترهای تبلیغ در فضای سایبر	☒	
۱۲.	وب دو و شبکه‌های اجتماعی (کاربر محور)	☒	
۱۳.	فضاهای مجازی و اشتراکی (راهکارهای ورود و استفاده از آن)	☒	
۱۴.	بلاگری و مدیریت محتوا (عمومی)		☒
۱۵.	بلاگری و مدیریت محتوا (فوتوبلاگ، ویدئوبلاگ و پادکست)		☒
۱۶.	مخاطب‌شناسی و شیوه تعامل با مخاطب	☒	
۱۷.	اصول نویسندگی در شبکه مجازی	☒	☒
۱۸.	امنیت در شبکه‌ها و فضای مجازی	☒	
۱۹.	فیلترینگ و انواع جرائم سایبری	☒	

لیست کارگاه‌ها و نشست‌های پیشنهادی گروه فقه و فلسفه احکام

قالب		عناوین جلسه	ردیف
کارگاه	نشست		
☒	☒	احکام کاربردی	۲۰
	☒	احکام صنفی	۲۱
	☒	فلسفه احکام	۲۲
	☒	قواعد کاربردی فقهی	۲۳

لیست کارگاه‌ها و نشست‌های پیشنهادی گروه مهدویت			
قالب		عناوین جلسه	ردیف
کارگاه	نشست		
	☒	امام مهدی علیه السلام در قرآن	۲۴
	☒	امام مهدی از دیدگاه روایات عامه و خاصه	۲۵
	☒	ظهور و حکومت جهانی	۲۶
	☒	موعود و منجی در ادیان	۲۷
	☒	کتاب‌شناسی مهدویت	۲۸
☒	☒	شبهه‌شناسی مهدویت	۲۹
	☒	ادعیه و زیارات مهدوی	۳۰
	☒	ادله عقلی امامت و مهدویت	۳۱
	☒	مدعیان مهدویت و فرقه‌های ضاله	۳۲
	☒	ولایت امر و امامت امت (ولایت فقیه)	۳۳
	☒	رجعت	۳۴
	☒	مهدویت و مسائل جدید کلامی	۳۵
☒	☒	فرجام‌شناسی و آینده‌پژوهی	۳۶
	☒	آخرالزمان	۳۷
	☒	مهدویت و غرب	۳۸
	☒	اخلاق و تربیت مهدوی	۳۹

لیست کارگاه‌ها و نشست‌های پیشنهادی گروه هنر، رسانه و ادبیات			
ردیف	عناوین جلسه	قالب	
		نشست	کارگاه
۴۰	مبانی سواد بصری		☒
۴۱	دین و رسانه	☒	
۴۲	جنگ نرم و رسانه‌ای	☒	
۴۳	جهانی‌سازی و جهانی‌شدن	☒	
۴۴	روش نقد و تحلیل		☒
۴۵	شناخت تلویزیون	☒	
۴۶	تلویزیون و سکولاریسم	☒	
۴۷	رسانه، دین و فرهنگ	☒	
۴۸	شیوه‌های تبلیغ در ادیان	☒	
۴۹	هنر اسلامی و تمدن ساز	☒	
۵۰	آشنایی با هنرمندان و محصولات رسانه‌ای دینی (نویسندگان، کارگردان، فیلم، رمان، داستان بلند و کوتاه...)	☒	
۵۱	نشانه‌شناسی		☒
۵۲	روایت‌شناسی رسانه و ادبیات		☒
۵۳	روش‌شناسی نقد رسانه	☒	
۵۴	سواد رسانه	☒	
۵۵	جریان‌شناسی رسانه‌ای	☒	
۵۶	اصول جنگ نرم	☒	
۵۷	تکنیک‌ها و تاکتیک‌های جنگ رسانه‌ای	☒	☒
۵۸	جامعه‌شناسی رسانه‌ها	☒	
۵۹	ارتباطات فرهنگی	☒	
۶۰	درآمدی بر ادبیات داستانی	☒	
۶۱	داستان‌نویسی نوین	☒	
۶۲	عناصر داستان		☒

۶۳	آشنایی با مکاتب ادبی با رویکرد ادبیات داستانی	☒
۶۴	داستان نویسان معاصر ایران	☒
۶۵	داستان نویسان جهان (ترجمه)	☒

لیست کارگاه‌ها و نشست‌های پیشنهادی گروه مدیریت			
ردیف	عناوین جلسه	قالب	
		نشست	کارگاه
۶۶	مدیریت استراتژیک	☒	
۶۷	مفهوم‌شناسی فرهنگی	☒	
۶۸	فرهنگ اسلامی	☒	
۶۹	مدیریت فرهنگ اسلامی	☒	
۷۰	مهارت‌های مدیران فرهنگی		☒
۷۱	بسترهای فعالیت فرهنگی	☒	
۷۲	صیانت فرهنگی	☒	
۷۳	کلیات سازمان	☒	
۷۴	کلیات مدیریت	☒	
۷۵	مدیریت اسلامی	☒	
۷۶	وظایف مدیران	☒	
۷۷	تصمیم‌گیری و حل مسئله		☒
۷۸	برنامه‌ریزی در مدیریت		☒
۷۹	سازمان‌دهی در مدیریت		☒
۸۰	هدایت (انگیزش، ارتباطات و رهبری)		☒
۸۱	کنترل		☒

لیست کارگاه‌ها و نشست‌های پیشنهادی گروه زنان و خانواده			
ردیف	عناوین جلسه	قالب	
		نشست	کارگاه

	☒	چالش‌های ازدواج	۸۲.
	☒	ویژگی‌های همسر	۸۳.
	☒	آمادگی برای ازدواج	۸۴.
	☒	همسرشناسی	۸۵.
	☒	تصمیم‌گیری	۸۶.
	☒	اقتصاد خانواده	۸۷.
☒		بایسته‌ها و مهارت‌های تربیت فرزند	۸۸.
	☒	بررسی موج‌های فمینیسم	۸۹.
	☒	پوشش در غرب و اسلام	۹۰.
	☒	بررسی اشتغال بانوان	۹۱.
	☒	نقش‌های مادری، پدری	۹۲.
	☒	مسئله جمعیت	۹۳.
☒		مهارت‌های ارتباطی همسران	۹۴.
	☒	معنویت و خانواده	۹۵.

لیست کارگاه‌ها و نشست‌های پیشنهادی گروه پژوهش			
ردیف	عناوین جلسه	قالب	
		نشست	کارگاه
۹۶.	آیین نگارش و ویرایش		☒
۹۷.	انواع مطالعه (سریع، تلفیقی، ایده‌گیری متن)	☒	
۹۸.	انواع فیش‌برداری (نرم‌افزارهای فیش‌برداری)		☒
۹۹.	منابع کتابخانه‌ای و انواع رده‌بندی	☒	
۱۰۰.	سایت‌های علمی و نرم‌افزارهای علمی	☒	
۱۰۱.	آشنایی با مجموعه office ۱ (ورد)		☒
۱۰۲.	آشنایی با مجموعه office ۲ (پاورپوینت)		☒
۱۰۳.	آشنایی با مجموعه office ۳ (وان‌نوت)		☒
۱۰۴.	بانک‌های اطلاعاتی	☒	

☒		تایپ	۱۰۵.
-------------------------------------	--	------	------

لیست کارگاه‌ها و نشست‌های پیشنهادی گروه ادیان، فرق و مذاهب			
قالب		عناوین جلسه	ردیف
کارگاه	نشست		
	☒	بررسی مسیحیت	۱۰۶.
	☒	بررسی کتاب مقدس	۱۰۷.
	☒	رهبانیت مسیحی یا زهد اسلامی؟	۱۰۸.
	☒	بررسی آئین زرتشت	۱۰۹.
	☒	بررسی باستان‌گرایی (کوروش)	۱۱۰.
	☒	خشونت از منظر اسلام	۱۱۱.
	☒	بررسی بهائیت	۱۱۲.
	☒	پاسخ به شبهات اهل سنت	۱۱۳.
	☒	گستره دین و شریعت	۱۱۴.
	☒	دین و مسائل اجتماعی	۱۱۵.
	☒	پلورالیسم در حقانیت و نجات	۱۱۶.

لیست کارگاه‌ها و نشست‌های پیشنهادی گروه سیاست			
قالب		عناوین جلسه	ردیف
کارگاه	نشست		
	☒	آشنایی با تحولات سیاسی جهان اسلام	۱۱۷.
	☒	جغرافیای سیاسی کشورها (پیش‌نیاز)	۱۱۸.
	☒	آشنایی با سیاست در اسلام	۱۱۹.
	☒	دشمن‌شناسی	۱۲۰.
☒	☒	مهندسی انتخابات	۱۲۱.
	☒	آشنایی با ظرفیت‌های منطقه‌ای؛ فرصت‌ها و تهدیدها	۱۲۲.
	☒	دین و سیاست	۱۲۳.

۱۲۴.	مشروعیت سیاسی	☒
۱۲۵.	ولایت فقیه	☒
۱۲۶.	پاسخ گو بودن ولی فقیه	☒
۱۲۷.	ارتباط نظام اقتصادی و سیاسی غرب با آزادی جنسی	☒
۱۲۸.	اختلافات طبقاتی در ایران و رسالت دانشجو	☒
۱۲۹.	عدالت اسلامی و سوسیالیستی	☒

لیست کارگاه‌ها و نشست‌های پیشنهادی گروه قرآن کریم

ردیف	عناوین جلسه	قالب	
		نشست	کارگاه
۱۳۰.	آموزش تجوید مقدماتی و صوت و لحن پایه		☒
۱۳۱.	آشنایی با مبانی آموزش روخوانی و روان‌خوانی	☒	
۱۳۲.	آداب تلاوت قرآن	☒	
۱۳۳.	واژه‌شناسی قرآن کریم (سطح یک)	☒	
۱۳۴.	مبانی تدریس ترجمه و مفاهیم قرآن کریم	☒	

لیست کارگاه‌ها و نشست‌های پیشنهادی گروه نهج البلاغه

ردیف	عناوین جلسه	قالب	
		نشست	کارگاه
۱۳۵.	شناخت نامه و تاریخ تطبیقی امام علی علیه السلام	☒	
۱۳۶.	روش‌های مطالعه نهج البلاغه		☒
۱۳۷.	متن‌خوانی با محوریت موضوعات برگزیده		☒
۱۳۸.	مباحث تربیتی و اخلاقی در نهج البلاغه	☒	
۱۳۹.	شگفتی‌های نهج البلاغه	☒	
۱۴۰.	تاریخ سیاسی اجتماعی امام علی علیه السلام	☒	
۱۴۱.	ارتباط قرآن و نهج البلاغه	☒	
۱۴۲.	روش فهم نهج البلاغه		☒

۱۴۳	☒	مباحث سیاسی و مدیریتی در نهج البلاغه
۱۴۴	☒	مباحث اقتصادی در نهج البلاغه
۱۴۵	☒	مباحث اعتقادی در نهج البلاغه
۱۴۶	☒	مباحث فرهنگی در نهج البلاغه

لیست کارگاه‌ها و نشست‌های پیشنهادی گروه صحیفه سجادیه			
ردیف	عناوین جلسه	قالب	
		کارگاه	نشست
۱۴۷	شناخت نامه و تاریخ تطبیقی امام سجاد علیه السلام		☒
۱۴۸	سیره امام سجاد علیه السلام		☒
۱۴۹	شناخت نامه صحیفه سجادیه		☒
۱۵۰	آشنایی با دعا و آداب آن		☒
۱۵۱	روش‌های مطالعه صحیفه سجادیه	☒	
۱۵۲	متن خوانی با محوریت موضوعات برگزیده	☒	
۱۵۳	زیبایی‌های صحیفه سجادیه		☒
۱۵۴	ارتباط قرآن و صحیفه سجادیه		☒
۱۵۵	روش برداشت و ارائه صحیفه سجادیه	☒	
۱۵۶	مباحث اعتقادی در صحیفه سجادیه		☒

لیست کارگاه‌ها و نشست‌های پیشنهادی گروه تربیت، اخلاق و معنویت			
ردیف	عناوین جلسه	قالب	
		کارگاه	نشست
۱۵۷	نماز خوب	☒	
۱۵۸	مهارت‌های زدودن تکبر	☒	
۱۵۹	تکنیک‌های مهار خشم	☒	
۱۶۰	تکنیک‌های شاد زیستن	☒	
۱۶۱	اخلاق بر پایه شریعت یا انسانیت		☒

	☒	همجنس گرایی و هم جنس بازی در اسلام	۱۶۲.
	☒	پژوهش های پزشکان غربی در تاثیرات شراب و نگهداری سگ	۱۶۳.
	☒	پژوهش های روانشناسان غربی پیرامون پیامدهای آزادی جنسی	۱۶۴.
	☒	بررسی انگاره قانون جذب	۱۶۵.
	☒	بررسی عرفان های غربی	۱۶۶.
	☒	بررسی عرفان های شرقی	۱۶۷.
	☒	بررسی عرفان حلقه	۱۶۸.
	☒	بررسی رمان های معنویت گرا	۱۶۹.
		غرب و مشکلات آزادی جنسی	۱۷۰.
☒	☒	اخلاق حرفه ای	۱۷۱.
☒	☒	شک ناخودآگاه، افکار منفی دینی، وسواس فکری	۱۷۲.
	☒	نقش ولی و امام در تزکیه نفوس	۱۷۳.
	☒	حاضر جوابی آری یا خیر	۱۷۴.

لیست کارگاه ها و نشست های پیشنهادی گروه اقتصاد			
قالب		عناوین جلسه	ردیف
کارگاه	نشست		
	☒	اقتصاد مقاومتی	۱۷۵.
	☒	اقتصاد اسلامی	۱۷۶.
☒	☒	بایسته های کارآفرینی	۱۷۷.

لیست کارگاه ها و نشست های پیشنهادی گروه معرفت شناسی و فلسفه			
قالب		عناوین جلسه	ردیف
کارگاه	نشست		
	☒	نظام معرفتی اسلام و پوزیتویسم	۱۷۸.
	☒	ارزش معرفتی خواب، الهام و ...	۱۷۹.

لیست کارگاه‌ها و نشست‌های پیشنهادی گروه کلام و اعتقادات			
ردیف	عناوین جلسه	قالب	
		نشست	کارگاه
۱۸۰.	معناداری زندگی در سایه ایمان و توحید	☒	
۱۸۱.	داروینیسیم، جهش و وجود خداوند	☒	
۱۸۲.	بررسی هر یک از شبهات مشهور فیلسوفان غربی پیرامون اثبات وجود خداوند	☒	
۱۸۳.	بررسی هر یک از شبهات مشهور فیلسوفان غربی پیرامون اثبات وجود خداوند	☒	
۱۸۴.	کرونا و عدل الهی	☒	
۱۸۵.	کرونا و معناداری زندگی	☒	
۱۸۶.	فیزیکالیسم و اثبات ماوراء و روح	☒	

ماده ۶: در طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی-تربیتی حوزه، علاوه بر نظام آموزشی مرسوم در قالب برگزاری کلاس‌های آموزشی، از قالب‌های مؤثری همچون کارگاه‌ها، نشست‌های علمی، همایش‌های بصیرت‌افزایی، کرسی‌های آزاداندیشی، حلقه‌های مطالعات تخصصی، جلسات مناظره، نقد آثار علمی و فرهنگی، بازدیدهای علمی فرهنگی، دیدار با الگوهای موفق علمی فکری و اجتماعی، اعتکاف و بیتوته علمی و معنوی، برگزاری اردو، مسابقات فکری فرهنگی، استفاده از ظرفیت‌های پارک‌های علم و فن‌آوری و ... استفاده می‌شود.

ماده ۷: تحقیق کلاسی درس الگو و مهارت‌های اثرگذاری اجتماعی می‌تواند به تشخیص استاد از ارزش ۲ واحد با عنوان خدمت جهادی برخوردار گردد.

الگوهای تربیتی آموزش

ماده ۸: اجرای هر یک از الگوهای تربیتی زیر موجب ارتقای سطح کیفی آموزشی و تربیتی می‌شود.

- ا. استفاده از اساتید مذهب حوزه‌های علمیه
- ب. برگزاری درس اخلاق توسط علمای مذهب منطقه
- ج. استفاده از فضاهای تربیتی در ارائه درس همچون مسجد و حوزه علمیه.
- د. برگزاری اردوهای معنویت محور
- ه. انس استاد با معرفت‌جو با الهام از روش‌های شاگرد پروری علمای دین
- و. تعریف پژوهش‌های کلاسی با رویکرد قرآنی و حدیثی از باب انس با قرآن کریم و متون اصیل روایی در ریز موضوع‌های متناسب با درس.

ز. تعریف طرح مطالعاتی برای معرفت جویان جهت انس با کتب و نویسندگان.

برنامه‌ریزی آموزشی

ماده ۹: برنامه‌ریزی درسی مرکز باید با مراعات تقویم آموزشی دانشگاه و با در نظر گرفتن تعطیلات دانشگاه به گونه‌ای طراحی شود که به برنامه آموزشی حوزه و همچنین تحصیل دانشگاهی دانشجویان از جمله آزمون آنان لطمه‌ای وارد نسازد.

ماده ۱۰: مراکز موظف به رعایت پیش نیازها در ارائه دروس هستند.

ماده ۱۱: در برنامه‌ریزی کلاسی اهتمام ویژه‌ای به پرهیز از اختلاط شود.

ماده ۱۲: هر واحد درسی به میزان ۱۶ جلسه ۴۵ دقیقه‌ای و حداقل نصاب آموزشی برگزاری ۱۳ جلسه است.

ماده ۱۳: اساتید موظف به ارائه حداقل ۷۰ درصد سرفصل‌های هر درس هستند.

ماده ۱۴: مراکز موظف‌اند امور آموزشی اعم از دروس، نشست‌ها و کارگاه‌ها و ... را در سامانه آموزشی در بازه‌های زمانی مشخص شده در سامانه مدیریت آموزشی به آدرس sm.hodat.ir ثبت نمایند.

حضور و غیاب

ماده ۱۵: غیبت بیش از سه جلسه (موجه یا غیرموجه) موجب حذف درس می‌شود.

تبصره ۱: تأخیر در کلاس بیش از ۱۵ دقیقه و یا ترک کلاس و عدم بازگشت به آن، غیبت محسوب خواهد شد.

تبصره ۲: معرفت جویانی که درس آنان حذف شده است نمی‌توانند صرفاً با شرکت در آزمون جبرانی، آن درس را بگذرانند.

آزمون

ماده ۱۶: جهت انجام ارزیابی بهنگام و کیفی از سطح درک مباحث کلاسی، اساتید می‌توانند تا ۶ نمره را به کار کلاسی، تحقیق و خدمت جهادی یا اشکال مختلف دیگر اختصاص بدهند.

ماده ۱۷: آزمون صرفاً برای ارزیابی از سطح درک مباحث کلاسی نبوده بلکه شایسته است از ظرفیت نمره آزمون برای تعلیم بیشتر و مهارت ورزی استفاده کرده و بخشی از نمره درس به اهداف تربیتی زیر اختصاص یابد:

الف. برای تعمیق آموزه‌ها و مهارت‌آموزی بخشی از نمره به قالب‌هایی چون مباحثه، تقریر نویسی، کنفرانس، گزارش و منبع شناسی، نقد و تحلیل منابع اعم از کتاب و مقاله، حل مسئله، آزاداندیشی و... اختصاص یابد.

ب. برای تمرین تبیین و نشر آموزه‌ها و یا به کار بستن آن‌ها بخشی از نمره به آن تخصیص یابد.

ماده ۱۸: حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۲ است.

ارزیابی

ماده ۱۹: از آنجاکه نظر معرفت جویان در ارزیابی استاد و محتوای درسی نقش ویژه‌ای در ارتقای مراکز و نظام آموزشی حوزه دارد، لازم است فرم ارزیابی استاد و محتوای درسی توسط معرفت جو در سامانه آموزشی در هر ترم قبل از مشاهده نمره پایانی با تأمل لازم تکمیل گردد.

ماده ۲۰: در ابتدای ترم، اساتید و معرفت جویان با شاخص‌های ارزیابی آشنا شده و در پایان هر نیم سال تجمیع نظرات معرفت جویان توسط مراکز برای ستاد حوزه ارسال می‌گردد.

ماده ۲۱: مراکز موظف‌اند در هر نیمسال از هر کلاس آموزشی دو فایل صوتی تدریس را به اداره آموزش ستاد جهت ارزیابی ارسال نمایند.

ماده ۲۲: استاد در صورت کسب امتیاز بالاتر از ۶۰ درصد از مجموع ارزیابی‌ها، مجاز به تدریس مجدد در آن درس است.

انتقالی

ماده ۲۳: معرفت جویان دو نوبت حق انتقال به مرکز دیگر را دارند.

صدور مدرک و گواهی

ماده ۲۴: اخذ مدرک پودمانی هر دوره منوط به گذراندن ۱۲ واحد آموزشی تربیتی با کسب حداقل معدل ۱۴ است.

ماده ۲۵: مدرک پایان دوره و کارنامه تحصیلی معرفت جویان توسط سامانه آموزش صادر می‌گردد.

ماده ۲۶: گواهی تدریس اساتید، توسط مراکز و با تأیید مسئول آن مرکز صادر می‌شود.

معادل‌سازی

ماده ۲۷: دروس حوزه به‌عنوان یکی از قالب‌های جدید برای ارائه دروس معارف به شمار می‌رود و طبق جدول ذیل، معادل‌سازی می‌شود.

تبصره: مراکز می‌بایست در ارائه دروس توجه داشته باشد که هر نیمسال تحصیلی نهایتاً می‌توانند برای هر معرفت جو ۴ واحد درسی را تطبیق بزنند.

دروس معارف اسلامی	دروس حوزه علوم اسلامی دانشگاهیان
۴ واحد مبانی نظری اسلام	۱) خداشناسی در قرآن
	۲) نبوت و ولایت در قرآن
	۳) حق و تکلیف
	۴) انسان از پیدایش تا معاد در قرآن
۲ واحد انقلاب اسلامی	۱) جریان‌شناسی سیاسی
	۲) منظومه فکری تمدنی رهبری
	۳) رسالت الهی دانشجو

(۴)	
(۱) اخلاق غریزه (۲) اخلاق شناخت و اندیشه ورزی (۳) عرفان و معنویت در صحیفه سجادیه (۴) اخلاق اجتماعی	۲ واحد اخلاق اسلامی
(۱) روش‌شناسی تفسیر تدبری قرآن کریم (۲) سیره حکمرانی امیرالمؤمنین ع در نهج البلاغه (۳) قرآن در قرآن	۲ واحد منابع اسلامی
(۱) اخلاق غریزه (۲) اخلاق اجتماعی	۲ واحد دانش خانواده
(۱) تاریخ و سیره سیاسی اهل بیت علیهم السلام	۲ واحد تاریخ اسلام

پرداخت حق‌التدریس

ماده ۲۸: پرداخت حق‌التدریس در حوزه متناسب با ردیف پرداختی گروه‌های معارف است.

ماده ۲۹: هر دو واحد دروس نظری-عملی به میزان ۳ واحد پرداخت حق‌التدریس دارد.

برنامه درسی مقطع کارشناسی

عناوین و سرفصل‌ها

شناخت و مهارت‌های تفکر

تعداد و نوع واحد: ۲ واحد نظری

پیش‌نیاز درس: ندارد

اهداف درس: آشنایی کلی با مباحث شناخت‌شناسی، کشف مغالطات و روش‌شناسی فهم دین.

سرفصل‌ها

چیستی و اهمیت شناخت (پسینی بودن مسئله شناخت، آشنایی با شناخت‌های پایه و فطری)

ابزار و منابع شناخت

- تجربه (ارزشمندی تجربه، حس‌گرایی پوزیتیویسم و ...)

- عقل (اهمیت عقل، حساب احتمالات و ...)

- شهود (مکاشفه و وحی، بررسی خواب در واقع‌نمایی)

ارزشمندی یقین و گمان

علم حضوری (تعریف و ویژگی‌ها، ارتباط شهود با علم حضوری)

عقل و امکان شناخت (نفی شکاکیت)

نفی پلورالیسم معرفتی

راه‌های رسیدن به یقین و اعتبار آن‌ها (عقل، وهم، مشهورات)

آشنایی با مغالطات

توجه به تفاوت علوم و معارف دینی از جهت روش‌شناسی (روش عقلی، تجربی، نقلی)

آشنایی با روش‌های کسب معارف دینی (اعتبار عقل، نقل و اجتهاد)

جایگاه تجربه، شهود، شناخت‌های فطری و عقل در قرآن و روایات

جایگاه تقلید در کسب معرفت

گستره اجتهاد و برداشت از متن (معیارها، هرمنوتیک، قبض و بسط شریعت)

آشنایی با موانع شناخت و چگونگی رفع آن در قرآن

متون پیشنهادی

معرفت‌شناسی، مجتبی مصباح، معرفت‌شناسی، عبدالله محمدی، معرفت‌شناسی، محمدحسن وکیلی، مسئله شناخت،

شهید مطهری

منابع

معرفت‌شناسی در قرآن، آیت‌الله جوادی آملی، منابع معرفت، کاوش در ژرفای معرفت‌شناسی، محمدحسین زاده،

مغالطات، علی‌اصغر خندان، مبانی شناخت، آیت‌الله ری شهری، مبانی معرفت دینی، محمدحسین زاده

خداشناسی در قرآن

تعداد و نوع واحد: ۲ واحد نظری

پیش نیاز درس: ندارد

اهداف درس: آشنایی کلی با مباحث ایمان، توحید و عدل

سرفصل‌ها

ایمان

- تعریف ایمان (تفاوتش با اسلام، تعریف اسلام و ایمان در روایات و آیات قرآن)
- سرچشمه‌های ایمان (فطرت، عقل، علم، توفیق الهی) (ارزش معرفت ایمانی و وجوب اندیشیدن در معارف اسلام)
- پایداری در ایمان در قرآن (ذکر الگوهای مومنان خاص در قرآن)
- ارتباط عمل و ایمان
- معنای صحیح تقوا
- مصاف همیشگی ایمان و کفر (فردی و اجتماعی)
- برکات ایمان (ارزشمندی زندگی، آرامش و داشتن تکیه‌گاه در زندگی، صفات نیکوی انسانی، داشتن برنامه زندگی - احکام و دستورات اسلامی منطبق بر فطرت و عقل -، امدادها و الهامات غیبی، سعادت و کامیابی در زندگی دنیوی و اخروی)

توحید

- اهمیت توحید (اهمیت شناخت مبداء، فطرت خداجویی و معنا پیدا کردن زندگی در قرآن، زندگی فردی و اجتماعی توحیدی)
- روش‌ها و رویکردهای اثبات خداوند (رویکرد فلسفی - هستی محض، امکان و وجوب وجود و... -، رویکرد کلامی - اثبات صانع، برهان نظم و... -، رویکرد عرفانی - هستی‌شناسی عرفانی -، رویکرد اخلاقی)
- آشنایی اجمالی با اقسام براهین اثبات وجود خدا و ارزش هر برهان با رویکرد شبهه محوری (برهان نظم - اشاره به تکامل و نسبت آن با برهان نظم و اثبات وجود خداوند -، برهان فطرت، برهان امکان و وجوب - اشاره به بیگ بنگ -، برهان صدیقین، اشاره به براهین فلاسفه غرب مثل کانت و آنسلم)
- مراتب توحید (توحید ذاتی، توحید در حاکمیت، توحید در عبادت و ربوبیت - اشاره به اتهام شرک توسط وهابیان به شیعه و پاسخ آن -، توحید افعالی، نتایج توحید افعالی مانند آرامش و شجاعت در مقابل دنیاداران - قضا و قدر، اختیار و سرنوشت -، توحید در خالقیت و نفی طبقات اجتماعی)
- شناخت خداوند (امکان شناخت ذات، شناخت صفات - صفات ثبوتی و سلبی -، آشنایی با صفات اصلی خداوند - علم، قدرت، حیات، حکمت -)
- نصاب توحید و شرک (مراتب شرک - اعتقادی و اخلاقی -

عدل الهی

- معنای عدالت و حوزه‌های عدالت (خلقت، توزیع نعمت، تشریح و مجازات و پاداش)
- اثبات عدالت و حکمت الهی (تفاوت عدالت با تساوی، لزوم جریان سنت‌های الهی در دنیا)
- تبیین عدالت در جهان (جهان موطن امتحان است - تبیین قاعده اهم بر مهم -، عدم ظرفیت دنیای مادی برای عدالت کامل، عدالت در کل هستی معنا دارد نه در بخش‌های جزئی، ظرفیت معاد جهت تحقق عدالت، جبران رنج‌ها و بازپس‌گیری حقوق در زندگی حقیقی، اختیار انسان و لزوم پذیرش ظلم‌های اختیاری و شرور خودساخته بشر، تفاوت شرور با رنج، عدم دستیابی به حکمت بعضی شرور)

متون پیشنهادی

طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن، مقام معظم رهبری

منابع پیشنهادی

انسان و ایمان، شهید مطهری، جهانی بینی توحیدی، شهید مطهری، اصول زندگی ساز اسلام، ایمان و توحید، حسین زاده اصفهانی-ایمان در قرآن، آیت‌الله ری شهری، خدا از دیدگاه قرآن، سید محمد حسین بهشتی، توحید در قرآن، آیت‌الله جوادی آملی-خداشناسی، محمدحسن وکیلی-توحید، شهید مطهری، عدل الهی، شهید مطهری - انسان و سرنوشت، شهید مطهری، خداشناسی، علامه مصباح یزدی- مبانی خداشناسی، آیت‌الله ری شهری، خداشناسی، جلد اول از پرسش‌ها و پاسخ‌های دانشجویی، پنجاه درس اصول عقاید برای جوانان، آیت‌الله مکارم شیرازی، اصول فلسفه و روش رئالیسم، شهید مطهری، ج ۵-براهین اثبات وجود خدا در فلسفه غرب، ادواردزپل-تبیین براهین اثبات خدا، آیت‌الله جوادی آملی-توحید علمی و عینی، محمدحسین طهرانی-خدا در فلسفه، ترجمه خرمشاهی-خداشناسی فلسفی، عبودیت- علم پیشین الهی و اختیار انسان، محمد سعیدی مهر، پاسخ به شبهات کلامی خداشناسی، قدردان قراملکی، توحید در نگاه عقل و دین، محمد باقر شریعتی سبزواری، عدل الهی از دیدگاه امام خمینی، اسماء و صفات حق تبارک و تعالی، ابراهیم دینانی، عدل و حکمت، مرکز مدیریت حوزه علمیه قم، الله شناسی، محمدحسین طهرانی-المبدا و المعاد، صدرالمتالهین-پندار خدا، ریچارد داوکینز-چرا مسیحی هستیم، راسل

رسالت الهی دانشجو

تعداد و نوع واحد: ۲ واحد نظری و عملی

پیش نیاز درس: ندارد

اهداف درس: ارتقاء هویت، عزم و توان جهاد فکری، علمی و فرهنگی دانشجویان مبتنی بر سه گام تبیین معرفتی رسالت تخصصی دانشگاهیان در نسبت با رسالت انبیاء و ائمه طاهرین علیهم السلام، تبیین وضع موجود انقلاب اسلامی، شناخت ظرفیت‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها (دشمن‌شناسی) و رشد احساس تکلیف و عزم خدمت جهادی در ساحت‌های جهاد فکری، علمی و فرهنگی

سرفصل‌ها

نسبت دانشجو با رسالت انبیاء و ظهور (رسالت تاریخی پیغمبران و اوصیاء الهی، مهم‌ترین راهبرد انبیاء برای تحقق اهداف، تشکیل جامعه اسلامی الگو، مهم‌ترین راهبرد زمینه‌سازی ظهور و تحقق اهداف انبیاء، رسالت دانشگاهیان در امتداد رسالت رسولان الهی، نقش ممتاز دانشگاه در جامعه، دانشگاه مرکز اقتدار آفرینی کشور)

رسالت انبیاء و راهبرد جامعه سازی (جامعه سازی، راهبرد انبیاء برای انجام رسالت خود، تربیت خواص، راهبرد جامعه سازی، راهبرد تربیت خواص در سیره حضرت رسول صلی الله علیه و آله، راهبرد تربیت خواص برای تربیت عمومی در سیره حضرت عیسی سلام الله علیه)

بررسی تفصیلی چيستی ساختار سازی و جامعه سازی (خودسازی/ دیگر سازی یا انسان‌سازی/ جامعه سازی، انقلاب اسلامی و جامعه‌سازی اسلامی، الگوهای ساختار سازی و مثال‌های آن)

از تمدن اسلامی تا دولت و جامعه اسلامی (انقلاب اسلامی و تبیین مراحل پنج‌گانه انقلاب اسلامی، جایگاه انقلاب اسلامی در منطقه و جهان، سرمایه اجتماعی و ظرفیت‌های داخلی، تمدن غرب در بوته تحلیل)

چيستی و چگونگی دانشگاه اسلامی (مروری بر مأموریت، اصول و مبانی، چشم‌انداز و اهداف کلان دانشگاه اسلامی)

ضرورت، اصول و روش‌های تبیین (جهاد فکری) (چرایی و چگونگی «تبیین»)

متون پیشنهادی

جزوه اصلاح‌شده رسالت الهی ۱ ستاد، از گام تمدن ساز: بسط بیانیه گام دوم انقلاب با تکیه بر اسناد بین‌الملل؛ سید محمدحسین راجی (بخش اول تا سوم)، از انقلاب اسلامی تا تمدن اسلامی محمدحسن وکیلی، دانشگاه تراز انقلاب اسلامی؛ مؤلفان: حامد نجاران طوسی، مهدی فاتح راد، محمدعلی برزنونی، سند دانشگاه اسلامی و سند تحول آموزش و پرورش

منابع پیشنهادی

کتاب نظریه نظام انقلابی؛ شیخ عبدالحسین خسروپناه (ترسیم نقشه راه جمهوری اسلامی ایران بر اساس منظومه فکری آیت‌الله العظمی خامنه‌ای)، دوران جدید عالم به کوشش: سعید اشیری (گفتمان انتقادی انقلاب اسلامی در شناخت تجدد بر اساس بیانات حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای)، کتاب تمدن اسلامی، محدثه علیجان‌زاده‌روشن، محمدحسین

علیجان‌زاده‌روشن (نگاهی اجمالی به بیانات رهبر معظم انقلاب امام خامنه‌ای، درباره‌ی تمدن اسلامی)، کتاب «بینش تمدنی»؛ تقریری بر اندیشه کلام اجتماعی آیت‌الله میرباقری، کتاب درآمدی بر منظومه تمدنی شیعه؛ علیرضا حسین‌زاده دیلمی، کتاب آینده انقلاب اسلامی ایران؛ شهید مرتضی مطهری ره، جامعه‌پردازی - جلد اول: درآمدی بر نظام هنجاری اسلام حسن خیری (هدف ترسیم «نظام هنجاری اسلام» تشریح «جامعه‌پردازی» موردنظر مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی)

انسان از پیدایش تا معاد

تعداد و نوع واحد: ۲ واحد نظری

پیش نیاز درس: ندارد

اهداف درس: آشنایی با مباحث انسان‌شناسی، روح و آشنایی با کلیات معاد

سرفصل‌ها

کلیات (تعریف و ضرورت انسان‌شناسی، انواع انسان‌شناسی - فلسفی، تجربی، دینی و عرفانی -، پیامدهای هر یک از انواع انسان‌شناسی - معناداری زندگی، تغییر شیوه زندگی مبتنی بر نگاه به انسان و جهان -، تأثیر شناخت انسان بر علوم انسانی، تعیین سعادت و کمال انسان با توجه به شناخت از انسان، ارتباط شناخت نفس و شناخت خداوند و ...)

پیدایش انسان نخستین (آدم و حوا و تکثیر نسل و ...)

عالم ذر، سکونت ابتدایی در بهشت، هبوط و خلافت انسان

معرفت نفس انسان موجودی دوبعدی

- دلایل عقلی، قرآنی و تجربی دوبعدی بودن انسان

- حقیقت روح

- معنای روح الهی داشتن

جایگاه خلافت الهی برای انسان

سرنوشت انسان

- اختیار انسان در تعیین سرنوشت (بخت، میزان قدرت و اختیار و نفوذ شیطان)

- پاسخ به شبهات پیرامون انواع جبر (اشاره به قضا و قدر، امر بین الامرین)

سرشت انسان (اشاره به ارزش و سرشت انسان در نگاه داروین، زرتشت و مسیحیت (مانند جایگاه انسان به عنوان ذات

گناه‌آلود در مسیحیت یا دارای فطرت پاک، اهریمنی بودن زن در زرتشت، اختلاف طبقات انسانی در ادیان و ...)

اومانیسیم (مفهوم اومانیسیم و اهمیت بحث، زمینه‌های پیدایش، نقد و بررسی

کرامت انسان در اسلام و اومانیسیم

معاد (بازگشت و صعود به سمت خداوند)

رابطه اعمال و روح (تجسم اعمال)

برهان‌ها جهت اثبات معاد (حکمت، عدالت و قدرت الهی، فطرت و ادله نقلی، تجربه‌های نزدیک به مرگ)

برزخ (حیات و بدن برزخی، معنای قبر و احوالات مرتبط با قبر در روایات، بهشت و جهنم برزخی)

ویژگی‌های بهشت و نعمت‌های آن (لهم ما یشتهون و لدینا مزید)

حقایق معاد (حقیقت مرگ، حقیقت شهادت شاهدان در قیامت، رابطه تکوینی بین اعمال و سعادت انسان، حقیقت

میزان)

شبهات معاد (حال انسان در دنیا نشان‌دهنده همان حال در قیامت است؟، خلود، همسان نبودن گناه و مجازات، تناسخ)
شفاعت

متون پیشنهادی

انسان‌شناسی، محمود رجبی-انسان‌شناسی، محمدحسین وکیلی-معاد از دیدگاه امام خمینی، رحیم‌پور

منابع پیشنهادی

طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن، مقام معظم رهبری-هستی و هبوط، پارسانیا-سرشت انسان در اسلام و مسیحیت، سلیمانی اردستانی-تفسیر میزان جلد اول جهت بحث شفاعت-قرآن و مسئله معاد، علیرضا اسعدی-انسان‌شناسی با رویکرد میزان، دفتر معاد، چلچراغ حکمت، انسان از آغاز تا انجام، علامه طباطبایی، انسان در قرآن، شهید مطهری، زندگی جاویدان و حیات اخروی، شهید مطهری، معاد، شهید مطهری، معاد یا بازگشت به سوی خدا، محمد شجاعی، تناسخ از دیدگاه عقل و وحی، محمد تقی یوسفی، سرنوشت ارواح در برزخ، مجتبی شاه‌ملکی، تجسم اعمال در دنیا و قیامت، محمد رضا کوهی، ارتباط با ارواح، آیت الله مکارم شیرازی، معاد و جهان پس از مرگ، آیت الله مکارم شیرازی، شفاعت، طاهری خرم‌آبادی، معاد در قرآن، آیت الله جوادی آملی، جاودانگی، رضا اکبری، از عالم بعد از مرگ چه خبر؟، محمد تقی صرفی‌پور، حیات پس از مرگ، اسدی.

نبوت و ولایت در قرآن

تعداد و نوع واحد: ۲ واحد نظری

پیش‌نیاز درس: خداشناسی در قرآن

اهداف درس: آشنایی کلی با دو اصل نبوت و امامت در اسلام و تشیع.

نبوت

- ضرورت نبوت (برهان حکماء و متکلمین- نیازمندی انسان به قانون در زندگی اجتماعی-، محدودیت ابزارهای شناختی انسان)
- فواید و اهداف نبوت در قرآن (بررسی وظایف انبیاء و گستره شریعت، تشکیل نظام و جامعه توحیدی، اقامه قسط)
- وحی، تعریف وحی، وحی در قرآن و عدم امکان درک حقیقی وحی، نقد دیدگاه‌هایی مانند نابغه بودن نبی و تجربه دینی
- راه‌های شناخت نبی با تطبیق بر نبوت خاصه پیامبر اکرم ص (آیه‌ها و نشانه‌ها، گواهی انبیاء سابق، معجزه)
- معجزه و قانون علیت و سنت‌های الهی
- عصمت انبیاء (در وحی، عمل و خطا و نسیان)
- خاتمیت (ادله و چرایی خاتمیت)

ولایت و امامت

- تعریف امامت و ولایت در قرآن
- انواع ولایت و شئون امام
- تفاوت امامت و نبوت
- فلسفه ولایت (آثار و فواید)
- آثار تکوینی و تشریحی ولایت
- بعد تربیتی و اخلاقی
- لزوم شناخت امام
- راه‌های تعیین امام
- خلافت یا امامت؟
- امامت امام علی (ع) (اثبات امامت حضرت علی ع از قرآن کریم، اثبات امامت حضرت علی ع از کتب اهل سنت،

متون پیشنهادی

طرح کلی اندیشه اسلامی، راه و راهنما شناسی در قرآن علامه مصباح

منابع پیشنهادی

معارف در آثار شهید مطهری، راهنما شناسی جلد سوم از پرسش ها و پاسخ های دانشجویی، چرا دین چرا اسلام چرا تشیع؟، شاکرین، دفتر امامت و رهبری، چلچراغ حکمت، راهنما شناسی، محمد حسن وکیلی، معنیت تشیع، علامه طباطبایی، فلسفه وحی و نبوت، آیت الله ری شهری، راه و راهنما شناسی، علامه مصباح یزدی، راه راهنما شناسی، علامه مصباح یزدی، وحی و نبوت، آیت الله جوادی آملی، کتاب های ختم نبوت و پیامبر امی و خاتمیت و نبوت و امامت و رهبری از شهید مطهری، امامت، محمد حسن قدردان قراملکی، درسهای پیامبر اعظم ص، مقام معظم رهبری.

الگو و مهارت‌های جهاد

تعداد و نوع واحد: ۲ واحد نظری و عملی

پیش‌نیاز درس: رسالت ۱

هدف درس: تبیین معرفتی و تمرین عملی قواعد خدمت جهادی در ساحت‌های جهاد فکری، علمی و فرهنگی

سرفصل‌ها

ویژگی‌های یک موضوع و نقش مطلوب (معارفه و آشنایی با نقش‌ها و دغدغه‌های دانشجویان، شاخص‌های یک موضوع و نقش‌آفرینی مطلوب، فصل دوم: مروری بر ۴۴ مسئله اساسی کشور در ۱۰ عرصه مهم) مراحل خدمت جهادی (۱. کشف مسئله (مسئله‌شناسی)، ۲. حل مسئله، ۳. طرح اجرای راه حل) مسئله‌شناسی (تمایز مسئله و مشکل، روش حل مسئله، گفتمان‌سازی، مطالبه‌گری) روش حل مسئله با تأکید بر تجربه مجموعه ایتان (۱۰ نکته محوری مجموعه ایتان برای حل مسئله) روش گفتمان‌سازی و مطالبه‌گری (تفاوت، اهمیت و روش‌های گفتمان‌سازی و مطالبه‌گری، نکاتی در راهنمایی طرح‌های خدمت جهادی)

الگوی جهاد علمی دانشجویان (ضرورت و امتیاز این موضوع-آشفتگی نگاه‌ها در مورد کار علمی تشکل‌های دانشجویی، الگوی مطلوب کار علمی تشکل‌های دانشجویی-)

مواجهه تخصصی با مسائل کشور گام‌های عملی (تشکیل تیم حول موضوع یا حوزه تخصصی، کسب تحلیل کلان از رشته و حوزه تخصصی و شناخت مسائل، اجمالی از روش‌های اجرایی برای کسب شناخت و دید کلان، انتخاب مسئله و تسلط بر آن و رسیدن به محتوای قابل‌پیگیری، مطالبه‌گری تخصصی و گفتمان‌سازی عمومی، ملاحظات مطالبه‌گری و گفتمان‌سازی، پیگیری حل مسئله)

نکاتی در باب الگو

سازمان‌دهی واحد علمی در تشکل‌ها

منابع پیشنهادی

فیش‌های سخنان رهبر معظم انقلاب در موضوع جهاد علمی، مسئله‌شناسی، مطالبه‌گری و گفتمان‌سازی، جهاد علمی و نقش تشکل‌های دانشجویی؛ بسیج دانشجویی، تأملاتی در طراحی ساز و کارهای اقتصادی اجتماعی با تأکید بر حوزه سیاست‌گذاری عمومی؛ نریمانی، میرزایی، مجموعه سخنرانی کارشناسان ایتان در موضوع مسئله‌شناسی، سیاست‌گذاری و مطالبه‌گری تخصصی، تشریح ۴۴ مسئله اساسی کشور در حوزه مسائل اقتصادی و اجتماعی؛ معاونت علمی و پژوهشی بسیج دانشجویی، دو کتاب "راهنمای تحقیق با اقتباس از نگرش اسلام" و کتاب "روش تدریس عبدالحمید واسطی"، کتب اصول مدیریت سرفصل خلاقیت و مسئله‌شناسی، منابع اصول و مهارت‌های کار تشکیلاتی

فلسفه اخلاق

تعداد و نوع واحد: ۲ واحد نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: تقویت بنیان‌های فکری فلسفی اعتقادی در جهت دفاع از باورهای اخلاقی اسلام

سرفصل‌ها

کلیات (اهمیت، تاریخچه، ضرورت فلسفه اخلاق و تعاریف اخلاق، علم اخلاق، فلسفه اخلاق)

تبیین فلسفی مفاهیم اخلاقی (ارزش، خوب بد، وظیفه، باید و نباید)

واقع‌گرایی اخلاقی و مخالفان آن

غیرواقع‌گرایی و لوازم آن (کثرت‌گرایی و نسبییت در اخلاق، عدم امکان رد و اثبات

آشنایی با مکاتب اخلاقی غایت‌گرا و، لذت‌گرایی، قدرت‌گرایی، کانت، سعادت‌گرایی، وظیفه‌گرا و...

دین و اخلاق (تعامل میان دین و اخلاق، نیاز و کمک اخلاق به دین

معیار ارزش اخلاقی در مکاتب مختلف (اخلاق لیبرال، سود و زیان فرد یا گروه

حسن و قبح ذاتی افعالی (مطابقت با قانون عقل، امر و نهی الهی، حسن فعلی و فاعلی، ارزش ذاتی و نهای عمل

خردگرایی و دیگرگرایی، نیت و عمل صالح)

متون پیشنهادی

مصباح، مجتبی، فلسفه اخلاق، موسسه امام خمینی - آیت الله جوادی آملی، مبادی اخلاق در قرآن - فلسفه اخلاق، علامه

مصباح یزدی - مصباح، مجتبی، بنیاد اخلاق

منابع پیشنهادی

فلسفه اخلاق سید محمدرضا مدرسی، نقد و بررسی مکاتب اخلاقی، علامه مصباح یزدی، جوادی، محسن، مسئله باید

و هست، شریفی، احمد حسین، خوب چیست بد کدام است؟، علامه مصباح یزدی، بررسی و نقد مکاتب اخلاقی،

فلسفه اخلاق در قرن حاضر، مری وارنوک، ترجمه ابوالقاسم فنایی، مبانی فلسفه اخلاق، ریچارد هولمز، ترجمه مسعود

علیا، مک ناوتن، دیوید، بصیرت اخلاقی، ترجمه محمود فتحعلی، قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، لارنس

سی بکر، تاریخ فلسفه اخلاق غرب، بارتلی، دین و اخلاق، ترجمه خزاعی، سید قریشی، دین و اخلاق

مهدویت و ولایت فقیه

تعداد و نوع واحد: ۲ واحد نظری

پیش نیاز درس: امامت و ولایت

اهداف درس: آشنایی با امام زمان عج، ظهور و پساظهور و ولایت فقیه

سرفصل‌ها

دنیای پساظهور (وقایع پس از ظهور و ...)

عدالت در پساظهور

رشد انسان در پساظهور

بایسته‌های ظهور

ضرورت شناخت امام زمان عج (پرهیز از مرگ جاهلانه، راه رسیدن به شناخت از خداوند و ...)

شناخت امام عصر عج و آشنایی با بعضی القاب ایشان مانند قائم

غیبت (مفهوم غیبت و غیبت صغری و کبری، اسرار غیبت - آزمایش مردم، حفظ جان امام، سری از اسرار الهی -)

فواید وجود امام غایب (واسطه فیض الهی، نصرت و رهبری کلی دین و رهبران دینی، هدایت افراد و متوسلین)

نیابت خاص و عام

ولایت فقیه (زندگی اجتماعی و لزوم تشکیل حکومت در عصر غیبت - اصل آزادی انسان‌ها از تبعیت انسان دیگر

توحید در حاکمیت و ...)

دلایل عقلی و نقلی بر ولایت فقیه

پیشینه بحث ولایت فقیه در بین علماء شیعه

معنای ولایت و گستردگی آن (مطلقه بودن ولایت، تفاوت ولایت فقیه و پادشاهی)

ویژگی‌های فقیه

تفاوت ولایت با وکالت

وظایف و اختیارات فقیه

جایگاه مردم در انتخاب فقیه

مجلس خبرگان

اهداف حکومت اسلامی

شبهات و سؤالات (آیا فقیه نائب اهل بیت ع است؟، شبهه دور در انتخاب فقیه، انتصاب است یا انتخاب؟، نسبت

جمهوریت با ولایت

انتظار (تعریف و فضیلت انتظار، انتظار مطلوب و پرهیز از انتظار مخرب، آثار انتظار صحیح در ابعاد فردی و اجتماعی - امید و معناداری زندگی، پویایی برای رسیدن به اهداف فردی و اجتماعی، ایجاد وحدت و همگرایی، احساس حضور در محضر امام -

ویژگی‌های منتظر واقعی

هوشیاری در مقابل مدعیان دروغین بر پایه شناخت علائم و شروط و پرهیز از خلط بین شرط و علامت و تطبیق بی مورد علائم با وقایع روز (ملاقات گرایی، رفتار بعضی سیاستمداران و گروه‌ها مثل ادعای ارتباط با امام و بی‌نیازی از علماء فرقه‌های انحرافی، بهائیت و انجمن حجّتیّه

متون پیشنهادی

درس‌نامه مهدویت، ولایت فقیه مصباح یزدی

منابع پیشنهادی

ولایت فقیه ولایت فقاہت و عدالت، آیت‌الله جوادی آملی، ولایت فقیه، امام خمینی ره، دانشنامه امام مهدی عج، آیت‌الله ری شهری، نگاهی گذرا به ولایت فقیه، علامه مصباح یزدی، حکومت دینی جلد پانزدهم از پرسش‌ها و پاسخ‌های دانشجویی، امامت و مهدویت، آیت‌الله صافی گلپایگانی، برخورد ائمه با مدعیان مهدویت، محسنی ارزگانی، چشم اندازی به حکومت مهدی عج، نجم الدین طوسی، شهاب ثاقب، علیرضا زمانیان، قیام و انقلاب مهدی عج، شهید مطهری، نقش اجتماعی انتظار، عبدی پور، نیابت امام زمان عج در دوران غیبت، مترجم احمد خوانساری.

اخلاق غریزه

تعداد و نوع واحد: ۲ واحد نظری و عملی

پیش‌نیاز: اخلاق در قرآن ۱، اخلاق در قرآن ۲

هدف: آشنایی با ساحت‌های بدن و غریزه جنسی انسان و فراگیری آداب و مهارت‌های مرتبط با آن.

سرفصل‌ها

ساحت بدن

- کلیات (اهمیت بدن و نقش آن در رشد اخلاقی و ...)
- بهداشت فردی و طهارت بدنی با تأکید بر بایسته‌های فقهی آن
- خواب و مهارت تنظیم آن
- بایسته‌ها، مهارت‌ها و آداب مرتبط با تغذیه سالم
- بایسته‌های پوشاک و آداب آن

ساحت غریزه جنسی

- کلیات (چیستی غریزه جنسی، شهوت و عناصر آن، رابطه مدیریت غریزه جنسی و رشد اخلاقی و ...)
- هویت جنسی
- حیا عامل مهارت غریزه جنسی
- مهارت‌های مدیریت غریزه جنسی
- بایسته‌های روابط با جنس مخالف با رویکرد مهارتی و فقهی

متون پیشنهادی

پژوهشی در فرهنگ حیا، عباس پسندیده، نشر دارالحدیث- تربیت جنسی علی تقی فقهی نشر دارالحدیث- مهارت‌های زندگی دکتر حسین خنیفر و دکتر مژده پورحسینی، نشر هاجر- بازشناسی تربیت جنسی با رویکرد اسلامی شهناز یوسفی موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی

تعداد واحد: ۲

پیش نیاز درس: رسالت الهی

اهداف درس: شناخت اجمالی نظام فکری-تمدنی مقام معظم رهبری

سرفصل‌ها

تاریخ تمدن اسلام و تمدن غرب (فرهنگ و تمدن / بعثت نقطه پیدایش تمدن اسلامی / عدل علوی تراز تمدن اسلامی /

ایران مهد تمدن اسلامی / تمدن اندلس / ظهور فرهنگ و تمدن غرب /

مواجهه مسلمانان با فرهنگ و تمدن غرب در عصر جدید (آشنایی مسلمانان با ... / جریان‌های موجود در جهان اسلام در

مواجهه با تمدن غرب: جریان غرب‌گرا / جریان غرب‌ستیز / نگاه‌گزینی: ملی‌گرا و اسلام‌گرا)

اصول و مبانی تمدن اسلامی و تمدن غرب (دین و ماهیت آن / پایه‌های شکل‌گیری تمدن / مهدویت سنگ بنای تمدن

اسلامی / تمدن اسلامی و دانش / اصول و مبانی فرهنگ و تمدن غرب (اومانیسم

سکولاریسم، عقل‌گرایی، لیبرالیسم، دمکراسی، دولت مدرن)

انقلاب اسلامی؛ جامعه‌الگو (اهداف کلی انقلاب اسلامی / انقلاب اسلامی و عبور از جهان مدرن / انقلاب اسلامی و

دستاورد‌ها / آسیب‌شناسی انقلاب اسلامی / فرآیند تشکیل تمدن اسلامی

متون پیشنهادی

کتاب تمدن اسلامی: نگاهی اجمالی به بیانات رهبر معظم انقلاب امام خامنه‌ای، درباره‌ی تمدن اسلامی، کتاب دوران

جدید عالم: گفتمان انتقادی انقلاب اسلامی در شناخت تجدد بر اساس بیات حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای رهبر

معظم انقلاب اسلامی، کتاب ره، رهرو، رهبر؛ امام خمینی و انقلاب اسلامی (برگرفته از بیانات رهبر انقلاب؛ ناشر

انقلاب اسلامی)، کتاب فرهنگ و تمدن غرب از دیدگاه امام خمینی ره (مؤلف: میثم طاهری، مرکز اسناد انقلاب

اسلامی)

منابع پیشنهادی

کتاب از انقلاب اسلامی تا تمدن اسلامی محمدحسن وکیلی (درس‌های یکم، دوم، سوم، پنجم، ششم، هفتم، هشتم،

نهم)، کتاب نظریه نظام انقلابی؛ شیخ عبدالحسین خسرو پناه (ترسیم نقشه راه جمهوری اسلامی ایران بر اساس منظومه

فکری آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای)، منظومه فکری آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای؛ شیخ عبدالحسین خسرو پناه و جمعی از

پژوهشگران، کتاب مقالاتی از اندیشه نامه انقلاب اسلامی؛ تبیین اندیشه انقلاب اسلامی اثر حضرت امام خمینی (ره) و

حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای (مدظله) انتشارات انقلاب اسلامی، کتاب «بینش تمدنی»؛ تقریری بر اندیشه کلام اجتماعی آیت‌الله میرباقری، کتاب درآمدی بر منظومه تمدنی شیعه؛ علیرضا حسین زاده دیلمی، کتاب آینده انقلاب اسلامی ایران؛ شهید مرتضی مطهری ره، صورت و سیرت انقلاب اسلامی در بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، از گام تمدن ساز: بسط بیانیه گام دوم انقلاب با تکیه بر اسناد بین‌المللی؛ سید محمدحسین راجی (بخش اول تا سوم)، کتاب کار بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی (محسن مشرقی، ناشر: آینده‌سازان)، جهاد تمدنی جوانان - صد حاشیه بر بیانیه گام دوم انقلاب با ترسیم هندسه بیانیه و تحلیل آن (برگرفته از بیانات مقام معظم رهبری) حسین بغدادی، مقایسه انقلاب اسلامی با انقلاب فرانسه و روسیه (مؤلف: منوچهر محمدی)، جامعه پردازی - جلد اول: درآمدی بر نظام هنجاری اسلام (هدف ترسیم «نظام هنجاری اسلام» تشریح «جامعه پردازی» موردنظر مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی)

سیره حکمرانی امیرالمؤمنین علیه السلام در نهج البلاغه

تعداد و نوع واحد: ۲ واحد نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با منشور حکومت علوی

سرفصل‌ها

معنای حکومت دینی (پیوند دین و سیاست، تفاوت حکومت دینی در شیعه و سنی و کلیسا و ...)

مسائل و مشکلات جامعه پیش از حکومت حضرت علی ع

ماجرای قتل عثمان (درس‌ها و عبرت‌ها)

ضرورت حکومت و تدوین حرکت کلی آن (اشاره به رد سخنان خوارج)

حکومت حکیمانه (امانت‌داری و خدمتگزاری)

- وعده‌های حکومتی حضرت علی ع

- غرض از پذیرش حکومت (وظیفه حاکم علماء و مردم در مقابل ظلم)

- ارزشمندی امر حکومت از یک منظر (احقاق حق، اقامه قسط)

- بی‌ارزش بودن امر دنیا و حکومت دنیوی (قدرت وسیله است و نه هدف)

- زندگی زاهدانه حاکم

اهداف حکومت (حقوق مردم)

- برقراری عدالت و تأمین رفاه (اهمیت عدالت و اقامه قسط از نظر دینی و به لحاظ حفظ نظام، وجوه مختلف عدالت

در حکومت علوی)

- حفظ کرامت و آزادگی مردم

- برقراری امنیت (آبرو، مال و ...)

- آزادی (آزادی سیاسی برای مخالفان، آزادی بیان و ...)

- تربیت و آموزش مردم

- حکومت و مردم (جایگاه مردم در مشروعیت و مقبولیت حکومت، رابطه زمامداران و مردم، وظایف مردم در قبال

حکومت، وفاداری، امر به معروف و ...)

- شرایط و اوصاف کارگزاران (اهل مشورت با نخبگان و مردم، قوت و سلامت نفس، اهل درایت و عدالت، اهمیت

عبرت گرفتن از گذشتگان)

- درس‌ها و سنت‌های ثابت جوامع و حکومت‌ها

- اتحاد عامل همیشگی نیکبختی و تفرقه عامل نابودی

- فتنه (اختلاف طبقاتی، اشتغال مردم به شهوات و غفلت از امور مهمه، جنگ‌های پی‌درپی، رواج انحرافات فکری، رهایی از فتنه - تقوا، صبر و بصیرت، عبرت از گذشتگان و ...)
- دشمن‌شناسی (مبارزه بر سر اهداف است و نه اشخاص و ...)
- توجه به آفات و پیامدهای کج‌فهمی در عدالت‌خواهی‌های امروز

متون پیشنهادی

شرح هفت خطبه نهج‌البلاغه، مقام معظم رهبری، حکومت حکمت، حکومت در نهج‌البلاغه، مصطفی دلشادتهرانی

منابع پیشنهادی

تراز حیات، ساختار شناسی عدالت در نهج‌البلاغه، مصطفی دلشادتهرانی، پرسش‌ها و پاسخ‌ها، حکومت دینی، جلد ۸، حمیدرضا شاکرین، اخلاق کارگزاران، محمدرضا امین زاده، اخلاق کارگزاران در حکومت اسلامی، آیت‌الله جوادی آملی

اخلاق شناخت و اندیشه ورزی

تعداد و نوع واحد: ۲ واحد نظری و عملی

پیش نیاز: اخلاق در قرآن ۱، اخلاق در قرآن ۲، اخلاق جنسی

هدف: آشنایی با ساحت‌های شناختی و عقلانی انسان و فراگیری آداب و مهارت‌های مرتبط با آن.

سرفصل‌ها

بخش اول: ساحت عقلانی

کلیات (چیستی عقل، رابطه عقل و جهل، رابطه عقل با قلب)

تقوا مهم‌ترین راهبرد تربیت عقل

مهارت‌های تفکر و عقل ورزی (تفکر خلاق و تفکر انتقادی)

بخش دوم: ساحت شناختی

کلیات (ارزش علم، اقسام علم، جایگاه علم در رشد اخلاقی، رابطه عقل و علم و ...)

آداب آموزش و اخلاق نقد و مناظره

بایسته‌های آموزش با رویکرد فقهی (احکام آموزش)

متون پیشنهادی

روانشناسی تنظیم رفتاری با رویکرد اسلامی محمدصادق شجاعی نشر دارالحدیث- شاگرد پروری محمدرضا عابدینی

نشر معارف- درآمدی بر تربیت عقلانی سید محمد بنی‌هاشم نشر منیر- آئین دانشوری ترجمه المراد من منیة المرید

محمدرضا طباطبایی، نشر هاجر- دانشنامه اخلاق کاربردی جلد ۵ اخلاق علم و فرهنگ احمد حسین شریفی و همکاران

موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی- اخلاق نقد سید حسن اسلامی نشر معارف

منابع پیشنهادی

جوان، هیجان و خویشتن‌داری، گروه نویسندگان نشر معارف- ادب الهی تربیت مربی مجتبی تهرانی نشر مصباح الهدی-

مفاتیح الحیة عبدالله جوادی آملی نشر اسراء- اخلاق و تربیت اسلامی محمدتقی رهبر و محمدحسن رحیمیان سمت

حق و تکلیف

تعداد و نوع واحد: ۲ واحد نظری

هدف درس: آشنایی با کلیات فلسفه حقوق به ویژه حقوق اسلامی

سرفصل‌ها

مفاهیم و کلیات (آشنایی با مفاهیمی مانند حقوق، قانون، ضرورت بحث از فلسفه حقوق، حق و تکلیف، تفاوت حق بودن با حق داشتن، تبیین تفاوت حق در حقوق با حق در اخلاق)

منشأ حق (ارتباط انسان‌شناسی و تعیین حقوق انسان) (طبیعت، دموکراسی یا پوزیتویسم، مالکیت حقیقی و اراده تشریعی خداوند)

خصوصیات نظام حقوقی اسلام (فطری و طبیعی بودن، ضمانت اجرایی ایمانی داشتن، احکام ثانوی و منعطف بودن و ...)

هدف تعیین حقوق بر اساس مبانی مختلف (آیا با پذیرش طبیعت و یا پوزیتویسم به عنوان منشأ حق، عدالت اهمیت و اصالت دارد؟)

وابستگی حق و تکلیف به مصلحت و کمال انسان (کمال انسان چیست؟ - اشاره به منفعت‌گرایی بنتام، اپیکوریسم، تقرب الی الله-، گره خوردن مصلحت انسان به دین و لزوم پذیرش تکالیف دین)

بررسی حقوق و تکالیف اسلامی (آشنایی با بعضی حقوق فردی و اجتماعی و معرفی رساله حقوق امام سجاد علیه السلام)

آزادی (آزادی بیان، آزادی مذهبی، برده‌داری)

کرامت انسانی (تکلیف در انتخاب نوع زندگی اجتماعی، حق حیات و خودکشی، حق امنیت، حقوق زنان، اشتراکات زن و مرد، ماهیت انسانی، حقوق اقتصادی، سیاسی و اجتماعی مشترک، حقوق اختصاصی زنان، حقوق اختصاصی مردان، دیه و ارث بیشتر، تعدد زوجات، جهاد ابتدایی و قضاوت)

اعلامیه حقوق بشر (اصول موضوعه اعلامیه حقوق بشر، بررسی سی بند اعلامیه حقوقی بشر)

متون پیشنهادی

فلسفه حقوق، دانش پژوه و عابدینی، درس‌نامه فلسفه حقوق، جمعی از نویسندگان، موسسه امام خمینی

منابع پیشنهادی

حقوق بشر اسلامی، امتناع یا ضرورت، دانش پژوه، درآمدی بر حقوق اسلامی، دفتر همکاری حوزه و دانشگاه، سمت، حقوق و سیاست در قرآن، علامه مصباح یزدی، نظریه حقوقی اسلام، علامه مصباح یزدی، نگاهی گذرا به حقوق بشر از دیدگاه اسلام، علامه مصباح یزدی، نظام حقوق زن در اسلام، شهید مطهری، مقایسه بین احکام حکومتی و احکام ثانوی، محمدی گیلانی، درآمدی بر فلسفه حقوق، آلتمن آندرو، ایولین رید، آزادی زنان، ارتداد و آزادی، جوادی آملی، کرامت در قرآن، جوادی آملی

قرآن در قرآن

تعداد و نوع واحد: ۲ واحد نظری

پیش نیاز: نبوت و ولایت

هدف درس: اشدایی کلی با انواع معارف، وجوه اعجاز و مشخصات قرآن کریم

سرفصل‌ها

عناوین و اوصاف قرآن (در قرآن کریم، از زبان اهل بیت علیهم السلام، از زبان مستشرقین و مستبصرین)

برکات قرآن کریم در روایات (ترکیه و رشد انسان بواسطه قرآن و تشویق به حفظ قرآن کریم)

وحی (نقش جبرئیل و پیامبر اکرم ص در انتقال و دریافت وحی، الهی بودن الفاظ قرآن کریم)

چگونگی جمع قرآن (به عنوان تدبر بیشتر ارتباط دارد)

اعجاز قرآن کریم و وجوه آن (ادبی، بلاغی، علمی و ...، ویژگی‌ها و اهمیت دانستن زبان عربی به عنوان زبان دین)

جامعیت قرآن کریم (هدایت و فطرت (تبیان لکل شیء)، نظام سیاسی، حقوقی، تربیتی، توجه به علوم تجربی.

قرآن ثقل اکبر (نقش اهل بیت به عنوان مبین قرآن کریم)

تحریف ناپذیری قرآن (دلایل قرآنی، دلایل روایی، شواهد تاریخی، تحریف معنوی قرآن - روایات دال بر تحریف قرآن،

به چه معنا هستند؟-)

کتاب‌شناسی تفاسیر قرآن کریم (پیشنهاد می شود استاد در طول ترم چند مدل تفسیر قرآن را به کلاس آورده و معرفت

جویان با تورق و خواندن چند صفحه از کتاب، با کتب تفسیری مانوس بشوند.)

متون پیشنهادی

قرآن‌شناسی، علامه مصباح یزدی-منطق تفسیر رضایی اصفهانی.

منابع پیشنهادی

آیت الله جوادی آملی، تفسیر موضوعی ج ۱، قرآن در قرآن-شهید مطهری، پیامبر امّی-رجبی، محمود، درس نامه اعجاز

قرآن-موریس بوکای، مقایسه‌ای میان تورات انجیل قرآن و علم، قرآن در اسلام، علامه طباطبایی، قرآن‌شناسی، صالح

قندی.

عرفان و معنویت در صحیفه سجادیه

تعداد و نوع واحد: ۲ واحد نظری و عملی

پیش‌نیاز: اخلاق در قرآن ۱، اخلاق در قرآن ۲، اخلاق جنسی و اخلاق شناخت و اندیشه ورزی.

هدف: آشنایی با ساحت‌های عبادی، عرفانی و معنوی انسان و فراگیری آداب و مهارت‌های مرتبط با آن.

سرفصل‌ها

ساحت عبادی

- کلیات (چیستی عبادت، نقش عبادت در تربیت اخلاقی انسان و ...)

- اقسام عبادات: فردی و جمعی

- عهدهای جمعی

- آداب بندگی و دعا (اشاره به معنای استجاب حتمی دعا)

- عبادات و نقش آن در تهذیب نفس با تأکید بر صحیفه سجادیه

ساحت عرفانی و معنوی

- کلیات (چیستی عرفان و معنویت و ...)

- عرفان در صحیفه سجادیه

- آشنایی اجمالی با عرفان‌های کاذب

متون پیشنهادی

صحیفه سجادیه

جهاد اکبر محمدرضا عابدینی نشر حوزه علوم اسلامی دانشگاهیان

منابع پیشنهادی

مفاتیح الحیة عبدالله جوادی آملی نشر اسراء

جریان شناسی سیاسی

تعداد و نوع واحد: ۲ واحد نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با جریان‌های فکری-سیاسی و اثرگذاری فرهنگی-سیاسی آن‌ها در ایران

سرفصل‌ها

نگاهی گذرا بر جریان‌ها و آرایش نیروهای سیاسی ایران (قبل و بعد از انقلاب)

جریان شناسی سیاسی اسلام‌گرا (تبیین جریان اصلاح طلب / تبیین جریان اصول‌گرا / تبیین جریان سوم)

جریان شناسی منازعات قوی / جریان شناسی کودتاها / جریان شناسی تجاوزات نظامی / جریان شناسی قائم مقام رهبری /

جریان شناسی فتنه ۷۸ و ۸۸ و... / جریان شناسی نفوذ / جریان شناسی ضد فرهنگ

جریان تشکل‌های دانشجویی، دفتر تحکیم وحدت، بسیج دانشجویی، جامعه اسلامی دانشجویان، انجمن اسلامی

دانشجویان مستقل، جنبش عدالت‌خواه دانشجویی

منابع و متون پیشنهادی

بازگشت از نیمه‌راه: جریان‌شناسی مخالفت‌ها با نظام و رهبری جمهوری اسلامی ایران مروری بر اسناد، اسرار و ناگفته‌های جاماندگان قافله انقلاب مؤلف: محمدعلی الفت‌پور، چهل تدبیر (مروری بر مقاطع بحرانی تاریخ جمهوری اسلامی ایران) مؤلف: محمدعلی الفت‌پور، نقاب‌ها: جریان شناسی نفوذ در تاریخ انقلاب اسلامی ایران؛ نگاهی به پیدا و پنهان ۳۶ پرونده نفوذ و استحاله سیاسی، فکری و فرهنگی ایران مؤلف محمدعلی الفت‌پور، جریان شناسی سیاسی در ایران مؤلف: علی دارابی، مدیریت بحران در جمهوری اسلامی مؤلف: منوچهر محمدی، جریان‌ها و سازمان‌های مذهبی - سیاسی ایران (از روی کار آمدن محمدرضا شاه تا پیروزی انقلاب اسلامی) سال‌های ۱۳۲۰ - ۱۳۵۷ مؤلف: رسول جعفریان، خاطرات سیاسی ۱۳۶۵ - ۶۶ مؤلف: محمد محمدی‌شهری ناشر: مرکز مطالعات و پژوهش‌های سیاسی (پرونده سید مهدی هاشمی و همکاران او، اسناد ساواک، خاطرات و گفته‌های چند تن از مسئولان کشور)، جریان شناسی سیاسی: نگاهی به احزاب، گروه‌ها و جریان‌های سیاسی در ایران معاصر مؤلف: علی مجتبی زاده، محمدعلی لیالی ناشر: دفتر نشر معارف، جریان‌شناسی سیاسی احزاب: دفتر تحکیم وحدت مؤلفان: پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق

روش‌شناسی تفسیر تدبری قرآن کریم

تعداد و نوع واحد: ۲ واحد نظری و عملی

پیش‌نیاز: قرآن‌شناسی

اهداف درس: آشنایی با روش تفسیر تدبری و کاربردهای آن

سرفصل‌ها

کلیات (تعریف علامه (ره) از تفسیر، تعریف علامه (ره) از تدبر، نسبت تفسیر با تدبر، روش تفسیری علامه (ره)،

ویژگی‌های روش تدبری علامه (ره)

بررسی دلایل و علل ضرورت روش تفسیر تدبری

بررسی مبانی روش تدبری

- مبانی وجود شناختی: ذو مراتب بودن قرآن (دلایل/ مراتب)/ پیوند و انسجام معنایی قرآن

- مبانی زبان شناختی: توجه به عرف قرآن (معانی نسبی)/ واقع‌نمایی محض/ پیراستگی از تسامحات و تساهلات عرفی

معرفی قواعد تفسیر تدبری

قواعد فهم: (قاعده سیاق یا ضرورت تأمل و توجه در واژگان و جملات و آیات هم‌نشین، قاعده سنجش با آیات مرتبط،

قاعده لزوم توجه به غرض سوره، قاعده لزوم توجه به غرض آیه (دلالت مقامیه)، قاعده مقابله، قاعده اخذ به اطلاق

واژگان، قاعده دلالت وصف بر علیت)

قواعد سنجش فهم: (هماهنگی با آیات غرر، سنجش با معارف قطعی و نقلی، ارائه نقد صحیح از فهم سایر مفسران)

تفاوت روش تدبری علامه (ره) با سایر روش‌ها و مکاتب (ویژگی‌های روش سایرین، مقایسه با روش علامه)

متون پیشنهادی

درس‌نامه استاد تاج‌آبادی، منطق تفسیر قرآن کریم رضایی اصفهانی، روش تفسیر محمود رجبی، تفسیر سوره براءت به

انضمام مبانی، روش و قواعد تفسیری رهبری، ترجمه و شرح تفسیر فی ضلال القرآن سید قطب (سوره حمد و بقره تا آیه

۱۸۲)،

اخلاق اجتماعی

تعداد و نوع واحد: ۲ واحد نظری و عملی

پیش‌نیاز: اخلاق در قرآن ۱، اخلاق در قرآن ۲، اخلاق جنسی، اخلاق شناخت و اندیشه ورزی و عرفان و معنویت در صحیفه سجادیه

هدف: آشنایی اجمالی با ساحت‌های عاطفی، خانوادگی و اجتماعی انسان و فراگیری آداب و مهارت‌های مرتبط با آن.

سرفصل‌ها

کلیات (مفهوم شناسی احساسات، عواطف و هیجانات)

مهارت کنترل هیجان خشم

بایسته‌های روابط عاطفی سالم

الگوی شادی از منظر اسلام

اخلاق و زندگی اجتماعی

ملاک‌های کلی در اخلاق اجتماعی (اصل عدل، اصل احسان، اصل تقدم مصالح معنوی بر منافع مادی و اصل رعایت

اولویت خانواده بهترین محیط برآورده شدن نیازها)

مهارت‌های سازگاری اجتماعی (مدارا)

اخلاق مسئولیت اجتماعی و همکاری‌های جمعی

متون پیشنهادی

مهارت‌های زندگی دکتر حسین خنیفر و دکتر مزده پور حسینی، نشر هاجر- مهار خشم بررسی روان‌شناختی خشم و مهار

آن از دیدگاه اسلام دکتر محمدرضا کیومرثی نشر دارالحدیث- خشم را قورت بده مهارت مدیریت خشم با نگاهی به

منابع اسلامی، مجید جعفری، موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی- مهارت‌های سازگاری علی حسین زاده موسسه

آموزشی پژوهشی امام خمینی- اخلاق و تربیت اسلامی محمدتقی رهبر و محمدحسن رحیمیان سمت

منابع پیشنهادی

مفاتیح الحیة عبدالله جوادی آملی نشر اسراء- مجموعه مهارت‌های زندگی لادن فتی و همکاران، انتشارات میانکوشک

بودجه‌بندی اجرایی

الگوی اول آموزش

فلسفه اخلاق	اخلاق غریزه	شناخت‌شناسی و مهارت‌های تفکر	ترم اول	سال اول
-	رسالت الهی دانشجو	انسان از پیدایش تا معاد	ترم دوم	
-	اخلاق شناخت و اندیشه ورزی	خداشناسی در قرآن	تابستان	
حق و تکلیف	الگوی و مهارت‌های جهاد	نبوت و ولایت در قرآن	ترم چهارم	سال دوم
-	عرفان و معنویت در صحیفه سجادیه	قرآن در قرآن	ترم پنجم	
-	سیره حکمرانی امیرالمؤمنین ع در نهج البلاغه	مهدویت	ترم تابستان	
-	منظومه فکری تمدنی رهبری	روش‌شناسی تفسیر تدبیری	ترم هفتم	سال سوم
-	اخلاق اجتماعی	جریان‌شناسی سیاسی	ترم هشتم	

* بودجه‌بندی فوق پیشنهادی است و مراکز مخیر هستند که با رعایت پیش‌نیازها، دروس را ارائه دهند.

تصویب

ماده ۲۸: این آیین نامه در ۱۳ بند و ۲۸ ماده و ۵ تبصره در جلسه شورای عالی آموزشی حوزه علوم اسلامی دانشگاهیان در مرداد ۱۴۰۰ به تصویب این شورا رسید و از مهرماه ۱۴۰۰ لازم الاجرا است و تمام آیین نامه ها و بخش نامه های مغایر با آن لغو و بلااثر اعلام می شود.